Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

GLIMT AF HØJSTRUPS HISTORIE

GLIMT AF HØJSTRUPS HISTORIE

Indholdsfortegnelse

3. Forord
5. Indledning - områdets tidlige historie
8. Gamle gårde
11. Byggeriet - boligforeningshistorie
14. Gadenavne i Højstrup
    Indledning
    Middelfartvej - Rismarksvej - Rugårdsvej
    Eddavej og Snorresvej
    Saxovej
    Skjoldsvej
    Rolf Krakes Vej
    Bjarkevej
    Vermundsvej og Uffesvej
    Frodesvej
    Regner Lodbrogs Vej og Bjørnsvej

41. Erhverv, butikstorv, institutioner

48. Idrætsparken

51. KFUM

54. Militæret

56. Højstrupskolen

59. Personlige erindringer

65. Afslutning

66. Kort

69. Bidragydere

70. Litteraturliste

71. Fotos

Forord

Kære Læser

Vi har som mennesker altid handlet og orienteret os i forhold til vores historie, såvel den personlige historie som den "store" historie. Det er herigennem, vi skaber vores identitet. Bevidsthed om historien er at koble fortid og nutid sammen i forhåbninger og forventninger til fremtiden.

Vi har både forhåbninger og forventninger til fremtiden, og derfor satte vi os i 1997 sammen for at hige og søge historien bag de omgivelser, vi bevæger os i hver dag.
Vi kaldte os "Studiekredsen vedr. Højstrups historie".

I 1997 var byudvalgsarbejdet i Højstrup i fuld gang og i den forbindelse blev der sat fokus på betydningen af at have kendskab til sit lokalområde og vigtigheden af at have et positivt tilhørsforhold til det.

På flere måder afspejler Højstrup sig som et udflytterkvarter, som kan være svært at indkredse. Dels fordi det er vanskeligt at finde materiale om Højstrup uden at skulle læse en hel masse om Pårup sogn og Bolbro dels ved, at Højstrup ikke har sine egne bygrænser med byskilte. Ikke desto mindre kendes bydelen i folkemunde som Højstrup og figurerer såmænd også på "Højstruppernes" sygesikringskort.

Hvordan er bydelen opstået? Har en så ung bydel overhovedet en historie? Hvorfor er der blevet bygget, som der er, og har her altid været erhverv?
Det forunderlige ved historien er, at den først eksisterer i det øjeblik, den bliver fortalt.

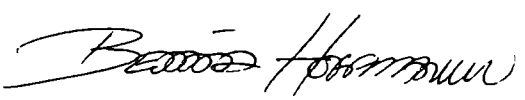
Vi satte os for at bevise, at også Højstrup har sin historie. Dette er et glimt af en større egnshistorie; det er en start, som andre måske vil få lyst til at fortsætte på.

Vi er amatører i forhold til historisk eftersøgning og historisk korrekthed. Til gengæld er vi professionelle, når det gælder det personlige kendskab til Højstrup. Det bærer bogen præg af, ligesom indholdet er prioriteret. Vi kunne have valgt så meget andet, men har valgt ud fra vores interesser, nemlig bebyggelserne i og omkring Boligforeningen Højstrup´s boliger - hvorfra vor verden går.

Velkommen til et glimt af Højstrups historie og god fornøjelse med læsningen.

Venlig hilsen

Studiekredsen

Bettina Hoffmann

Fra pløjemark til bydel

Hvornår og hvordan opstod Højstrup som bydel, og hvor stammer navnet fra?

Navnet Højstrup er i sig selv en historisk betegnelse; første stavelse er en sted/navneangivelse, mens "strup" betyder en udflytterbebyggelse. Man kunne jo drømme om en middelalderlandsby på toppen af bakken, men kilderne er mærkværdigt tavse på det punkt, så det får blive ved drømmen. Det eneste, man med nogenlunde sikkerhed ved, er, at der fra 1300-tallet ikke er opstået nye landsbyer i Odenseområdet; tværtimod er flere blevet nedlagt.

Stjerneparken år 1951

Det mest sandsynlige er, at navnet er opstået, da man udflyttede gårde fra Bolbro efter en større brand i 1849. I hvert fald har det ikke været os muligt at finde omtale af Højstrup før den tid.

Selv om der ikke er historiske monumenter i landskabet, betyder det imidlertid ikke nødvendigvis, at Højstrup er historieløs. Det er sjældent, at dagligdagens mennesker sætter sig synlige

eftermæler, men det er måske alligevel de "almindelige" mennesker, der har størst betydning for den historiske udvikling. I al fald er det tilfældet her i Højstrup; man kan blot se sig omkring i bydelen og betragte de mange forskellige boligblokke, der ikke ville være blevet bygget, var det ikke på grund af nogle "almindelige" menneskers indsats i perioden lige efter krigen.
Sammenligner man i øvrigt bydelen med andre dele af Odense, kan man konstatere, at udviklingen i Højstrup er foregået i sit eget, rolige tempo, hvor der i de enkelte afdelinger har været tid til at skabe sammenhold og traditioner.

Skal man endelig tale om "mindesmærker", må det være historierne om de forskellige vejnavne. Desværre har redaktionen været nødt til at beskære de enkelte fortællinger; der er ikke nogen grund til at genfortælle Saxo i sin helhed. Ganske vist skar det i hjertet, hver gang en af de gode historier måtte falde for saksen, men redaktionen må henvise til Saxo, Snorre og Eddaerne, hvis man vil have de komplette beretninger.

Og så er det alligevel noget af en tilsnigelse at sige, at der ikke findes historiske monumenter i Højstrup. Er de mange boliger ikke et smukt, synligt spor, til en begyndelse sat af de mennesker, der den 12. august 1947 afholdt stiftende generalforsamling i Boligforeningen Højstrup og senere videreført af bydelens beboere?

Højstrupgårde

Gamle gårde

I det område, der nu er kendt som Højstrup, taler kilderne om "Højstrupgårdene", Store og Lille og "Svennekærgård".

"Højstrupgårde" lå i det, der dengang hed Skt. Knuds Landsogn, Odense Herred, og ses ikke at være omtalt før landmåler Chr. Hempel fra Assens fik skøde på gården i 1863 - evt. først 1866. Den gård, der omtales, er muligvis "Lille Højstrup"; i hvert fald er den i familien Hempels besiddelse frem til 1896, hvor den købes af A. Andersen. Den er senere overtaget af Odense kommune og derefter udstykket.

En forespørgsel til kaptajn O. V. Pedersen på Odense kaserne afslørede, at "Lille Højstrup" blev drevet som landbrug frem til ca. 1953, hvor en del af jordtilliggendet indgik i kasernens øvelsesområde. Noget af staldbygningerne er bevaret til i dag.

En anden kilde siger, at "Høistrup" i 1873 blev overtaget af A/S De danske Sukkerfabrikker og i 1918 blev videresolgt til De samvirkende fynske Husmandsforeninger, som senere lod den udstykke. Her er der formodentlig tale om "Store Højstrup".

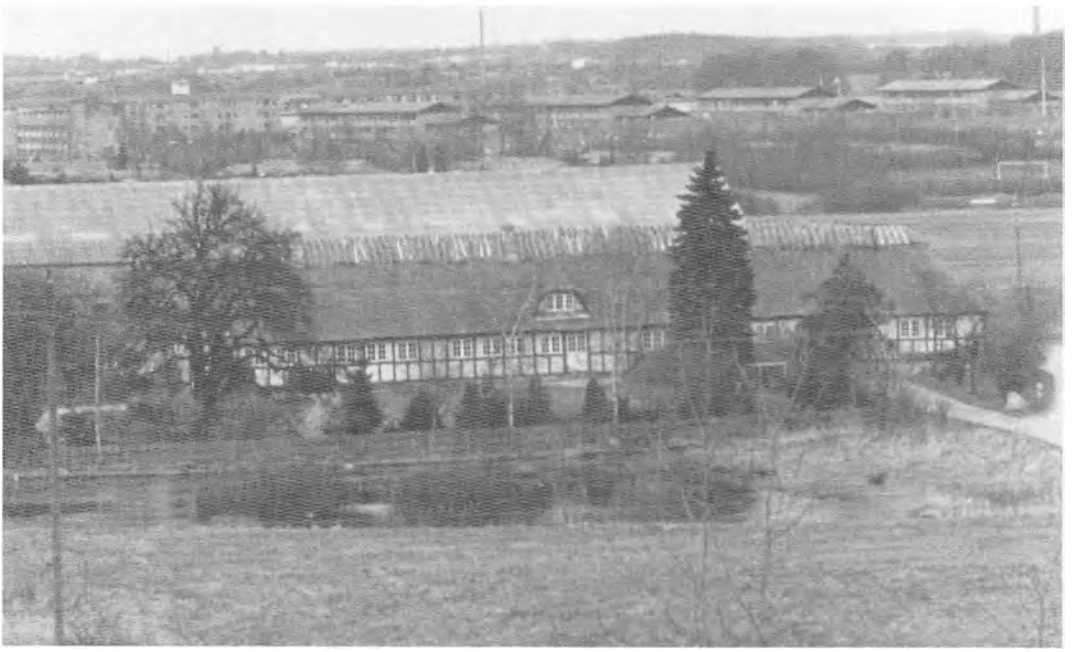
Det, der kan gøre tilværelsen en anelse besværlig for en historieinteresseret, er, at kilderne hele tiden siger "Højstrupgårde" og ikke afgørende skelner mellem "Store" og "Lille Højstrup", så ovenstående bør - årstallene undtaget - absolut betragtes som formodninger.

Hvad "Svennekærgård" angår, er kilderne knap så usikre. I hvert fald oplyser kaptajn O. V. Pedersen, at gården, som ligger eller lå på militærets område, var beboet frem til 1984 af kaptajn Dannevang med familie, derefter af K.L. Hansen til 1989. Efterfølgende stod den tom, forfaldt og blev revet ned i 1993. Da havde den eksisteret i 199 år, altså siden 1794.

Kaptajn O. V. Pedersen har desuden en interessant beretning. Han fortæller, at man, når man havde passeret "Svennekærgård", kom forbi "Anes hus", der heller ikke eksisterer længere. Ane stod altid og vinkede, når rekrutterne kom marcherende. Efter Anes død blev huset revet ned. Gik man videre, kom man til Punkt 36, hvor man ikke måtte grave for ikke at krænke gravfreden. Det højtliggende Punkt 36 var nemlig tidligere en af byen Odenses galgebakker - et udsigtspunkt til opbyggelse for svage sjæle og andet godtfolk, der havde svært ved at kende forskel på dit og mit eller - hvis det gik højt - ikke tog det så højtideligt med andres liv. Efter henrettelsen gravede bødlen som regel liget ned på selve galgebakken. Derfor forbudet mod at grave.

Man må jo nok i den forbindelse bemærke, at bydelen Højstrup i modsætning til visse andre dele af Odense heldigvis har forladt det gammeltestamentlige begreb "øje for øje og tand for tand". At det er sådan skyldes ikke mindst den arbejderkultur og arbejdersolidaritet, som er baggrunden for Højstrup, men det er en historie, der tager sin begyndelse i arbejdskampene og væksten i arbejderbevægelsen omkring århundredeskiftet.

Svennekærgård

Træk af boligbevægelsens historie

Boligforeningen Højstrup blev stiftet d. 12. august 1947 under navnet Højstrup Andelsboligforening, og 19 medlemmer blev indtegnet på stiftelsesdagen. 50 år senere var medlemstallet ca. 25.000!

Andelsboligforeningen købte jord af Odense kommune til opførelse af 46 boliger, som stod klar til indflytning i oktober 1949.

I dag hedder foreningen Boligforeningen Højstrup og er den tredjestørste i Odense med 46 afdelinger fordelt over hele byen.

Men det startede længere tilbage i tiden...

I 1887 blev den første lov om offentlig støtte til boligbyggere vedtaget. Den direkte anledning var den store koleraepidemi, som hærgede København i 1850-erne. I løbet af kort tid døde omkring 6000 af kolera i hovedstaden.

Lægerne var ikke helt klar over smittevejene, men hældede til den teori, at lys, luft og gode sanitære forhold mindskede smittefaren. Det satte gang i nybyggeriet, og efter nogle justeringer af loven fra 1887 stiftede en række fagforenings- og brugsforeningsfolk - med udgangspunkt i andelsbevægelsen - Arbejdernes Andelsboligforening.

Efter 2. Verdenskrig var boligbehovet enormt, og en ny boliglov fra 1946 satte skub i almennyttige boliginitiativer i Odense. Denne lov indeholdt også normalvedtægter for andelsboligforeninger og byggevirksomheder og er det direkte grundlag for stiftelsen af vores boligforening.

Thorvald Christensen, som arbejdede på Dansk Akkumulator- og Elektromotorfabrik, var den oprindelige idemand bag projektet. Da han fik at vide, at fabrikken påtænkte at flytte til Bolbro, kom han på den geniale tanke, at der skulle en boligforening til i området; det var jo lige ved at være uden for kommunen. Der var ikke langt fra tanke til handling. Sammen med kollegaen Erik Jensen gik han i gang med at tegne lejligheder, selv om ingen af dem kunne siges at være eksperter på det byggetekniske område. De fik senere kontakt med arkitekten Hans Jørgen Jensen, som blev boligforeningens faste arkitekt.

Oprindelig var det kun meningen, at der skulle bygges til de arbejdere, som ville flytte med fabrikken til Bolbro, men da det efter forhandlingerne med Odense kommune viste sig, at der var plads til flere boliger, gik man i gang. Der blev, som omtalt ovenfor, indkaldt til stiftende generalforsamling, og Thorvald Christensen blev valgt som foreningens første formand.

Det står ikke helt klart, hvorfor foreningen fik navnet Højstrup Andelsboligforening, men som Boligforeningens nuværende direktør, Henning Kirk Christensen, siger det, så var det da godt, at den ikke blev døbt Bolbro Boligforening; det ligger lidt tungt i munden, og det kan man jo kun give ham ret i.

Højstrup år 2000

Gadenavne i Højstrup

Højstrup bærer præg af, at Byplankontoret og Byrådet har ladet sig inspirere af Saxo og hans Danmarkskrønike - med en lille afstikker til den islandske Snorre og Eddaerne, da områdets veje skulle navngives. Det er givetvis sket under indflydelse af den nationalistiske bølge, der gik over landet umiddelbart efter krigen.

Vi har i det følgende valgt at koncentrere os om de veje, hvor Boligforeningen Højstrup har afdelinger, men et blik på bykortet viser, at det nordiske ikke er begrænset til Højstrup; også Pårup har fået sin andel af sagnkonger. Odense V er et sandt kursus i Saxo. Ikke uden grund hedder området populært "sagakvarteret".

Det eneste, der kan undre, er, at linien ikke er holdt. Hvad har jyske stationsbyer som Brørup, Holsted og Bramminge med Saxo at gøre? Ikke meget.

Som skrevet i indledningen har vi ikke tilstræbt at genfortælle samtlige historier om de forskellige sagnhelte, - det ville føre for vidt. Særligt interesserede henvises derfor til litteraturlisten på side 70. Citater fra Snorre, Saxo og Eddaerne er gengivet med nutidig retskrivning.

Men lad os først se på de veje, der mere eller mindre afgrænser bydelen Højstrup, d.v.s. Middelfartvej, Rugårdsvej og Rismarksvej.

Middelfartvej - Rismarksvej -Rugårdsvej

Set fra Odenses centrum ligger mod vest to store indfaldsveje til byen, Middelfartvej og lidt længere mod nord Rugårdsvej. Mellem dem går forbindelsesvejen Rismarksvej. I den vestlige del af trekanten, der udgøres af de her nævnte veje, ligger bydelen Højstrup.

Højstrup har vel aldrig haft karakter af landsby, som Bolbro og Tarup. Men gamle gårde og huse i området gav navn til den bydel med boliger, forretninger, skole m.v., som voksede frem af 2. Verdenskrigs skygge.

Der er noget trygt og genkendeligt ved de gamle vejnavne. Ingen er i tvivl om, at Middelfartvej fører til Middelfart og Rugårdsvej til Rugård - og lidt længere. Men Rugård var vigtig, for her boede i gamle dage kongens lensmand - senere amtmand - og han var den øverste militære og civile embedsmand og kongens repræsentant i lenet.

Men se nu Rismarksvej! Hvad skal det betyde? Er der tale om et nymodens indslag i repertoiret for vejnavne, inspireret af Østens rismarker? Eller kan man virkelig dyrke ris i Danmark? Svaret er selvfølgelig nej. Den rigtige forklaring er ganske enkel. Ris er det gamle danske ord for lange, tynde, smidige grene, man kunne bruge til at flette nytteting af. Man flettede alskens slags kurve, opbevaringskasser m.v. Og man flettede risgærder rundt om haverne, så husdyrene ikke skulle forgribe sig på havens blomsterpragt.
Vi bruger stadig fastelavnsris, som børnene i hvert fald før i tiden brugte til at rise forældrene op med fastelavnssøndag. Rismarksvej var altså en vej eller måske snarere sti, der gik gennem marker, hvor der voksede krat af pil, hassel og andre træer og buske, hvis grene egnede sig til risfletning. Omkring 1900 hed vejen Gl. Rismarksvej.

Middelfartvej var for hundrede år siden en ganske smal vej, der fra byen førte ud til et stort opland med mange gartnerier.

Efterhånden forsvandt gartnerierne fra området, og i dag er der næsten kun GASA tilbage, der vidner om tidligere tiders gartneridrift.

Da bilismen holdt sit indtog i Danmark, steg behovet for asfalterede veje, der var så brede, at to modkørende biler kunne passere hinanden med den svimlende hastighed af 30 km i timen.
Omkring 1920 introduceredes så motorskatten. Det var en statsafgift, som blev pålagt bilisterne. Provenuet af motorskatten tilfaldt kommunerne, der forpligtedes til at udvide og forbedre vejnettet. Hovedvejsnettet blev udbygget, og Hovedvej A 1 fra Nyborg til Middelfart tværs gennem Odense bymidte blev etableret. Først langt senere kom Ringvejen til.

Højstruplund år 1959

Når man kører ad Rugårdsvej, fornemmer man vejens urgamle oprindelse. Vejen bugter sig, følger de naturlige strøg i det fynske landskab, som man med lidt god vilje kan se ligger uforandret siden Oldtiden.

Bydelen Højstrup fandt plads på landkortet mellem gammelt og nyt. Ikke særlig veldokumenteret før 1947 - hvad angår tæt menneskelig aktivitet - men med rødder langt tilbage i tiden.

Rødder langt tilbage i tiden, ja. Disse rødder kan, som tidligere sagt, ikke verificeres. Vi kan, hvor gerne vi end ville, ikke føre Højstrups historie tilbage til vikingetid eller middelalder. Til gengæld kan vi genfortælle nogle af de særdeles underholdende, barske og morsomme historier, der danner baggrund for vej navnene i Højstrup-kvarteret.

Det mest naturlige vil nok være at begynde med de kilder, navnene oprindeligt stammer fra, så Eddavej er et godt udgangspunkt.

Eddavej

Eddavej, der går fra Rugårdsvej til Møllemarksvej, blev "døbt" d. 24. marts 1935, hvor navnet blev godkendt af Byrådet.

Der er ingen, der præcist ved, hvad ordet Edda egentlig betyder. Til gengæld er der ingen tvivl om, hvad Eddaerne er. Der er nemlig to: Ældre og Yngre Edda. Den ældre Edda findes i et håndskrift fra 1200-tallet som afskrift af en endnu ældre bog, der nu er gået tabt. Den indeholder dels en række fortællinger om guderne, f.eks. Odin og Thor, dels nogle læredigte, som var gode at få forstand af og endelig en række heltekvad. Bogen afspejler således vikingernes religion og verdensbillede og giver derved - især i læredigtet "Hávamál" (Den Højes - altså Odins - Tale) et godt indtryk af vikingernes selvforståelse og idealer.

Livet blev - ikke overraskende - opfattet som en kamp, der helst skulle vindes. I modsætning til kristendommen drejede det sig ikke om at være særlig god eller leve en moralsk forsvarlig tilværelse; det væsentlige var, at man udnyttede alle sine evner til at vende en given situation til egen fordel. Med andre ord: den kloge narrer den mindre kloge.

Det drejede sig om at være forberedt på lidt af hvert, se sig godt for og tænke sig om. Derfor skulle man passe på med øl og mjød, dog ikke mere end at man jo bare kunne gå i seng, hvis man mærkede tungen slå klik. Det tog ens ære ingen skade af. Til gengæld var det absolut ikke godt, hvis man i sin rus lod munden løbe og dermed afslørede, at man var en tåbe.

Bedst var det at være jævnt godt begavet, middelklog; det kom man som regel ikke i ulykke af, og det var udmærket, at man ikke kunne forudse sin egen skæbne, for så var ens bekym-

ringer færre. Det bedste var tage tingene i den rækkefølge, de kom.Trods alt var livet nok værd at leve, selv om begreber som ære og eftermæle kunne gøre det besværligt. Et af de mest berømte citater fra Hávamál handler netop om eftermælet:

Fæ dør,
Frænder dør,
Selv dør man til sidst.
Et ved jeg,
Der aldrig dør:
Dom over hver en død.

Man måtte altså leve sit liv således, at ens efterkommere ikke behøvede at skamme sig. Derfor var ære for vikingerne et nøglebegreb. Man måtte gøre gengæld: en gave skulle modsvares af en gave, et smil af et smil og en løgn af en løgn. Blev ens ære gået for nær, skulle man helst tage til genmæle, og derfor var beretningerne fra vikingetiden så fulde af hævn og hævnmord. Vore dages rocker- og bandeopgør er det rene vand ved siden af.

Mens altså Den ældre Edda indeholder en samling leveregler, forholder det sig anderledes med Den yngre Edda. Alene det, at man her kender forfatteren, adskiller den fra sin ældre forgænger. Den er nemlig forfattet af Snorre.

Snorresvej

Snorresvej forbinder Eddavej og Rismarksvej og er næsten på dato 6 år ældre end Eddavej, idet den fik sin byrådsgodkendelse d. 27. marts 1941.

Man ved lidt mere om Snorre end om de øvrige forfattere fra Middelalderen. Han var islandsk historieskriver, blev født i 1178 eller 1179 og døde i 1241, altså 21 år senere end Saxo. Såvidt vides, blev han myrdet. Den norske kong Håkan 4. mistænkte ham nemlig for at stå i ledtog med nogle oprørere, og for at være på den sikre side lod han Snorre dræbe.

Snorre døde, men hans værker lever. Han er kendt som forfatter af det store værk om de norske kongers historie: "Heimskringla". Desuden har han skrevet - eller samlet? - Den yngre Edda, som er en videreførsel og videreudvikling af Den ældre Eddas gudelære og som vel nærmest må betragtes som en slags praktisk håndbog for skjalde. De skulle jo, som alle historiefortællere, have deres baggrundsstof i orden.

Det skyldes ikke mindst Snorre og hans værker, at vi i dag, 800 år senere, ved så meget om datidens mennesker og deres livssyn. Ikke underligt blev de krigeriske egenskaber som styrke, udholdenhed og mod sat meget højt, men til trods for det glemte man ikke de mere fredelige, såsom loyalitet, tolerance, gavmildhed og klogskab.

Vikingernes verden var betydelig mere sammensat end som så. De fleste af dem ville i øvrigt meget stærkt have sig frabedt at blive kaldt vikinger. Det var ikke just en hædersbetegnelse; man kunne lige så godt have kaldt dem sø- eller landevejsrøvere. Det var de vel også, når lejlighed bød sig, men hovedreglen var, at de i det daglige var fredelige handelsfolk.

At det virkelig forholdt sig således står at læse i Egil Skallagrimsons Saga, som for øvrigt tilskrives Snorre. Man kan her opleve en historie om, hvordan drenge opførte sig i

Vikingetiden; mærkværdigvis har det ikke ændret sig meget siden da.

Egil var en dag ude at spille bold med en anden dreng, Grim. Uheldigvis tabte Egil, og det blev han så sur over, at han daskede til kammeraten med sit boldtræ. Det var ikke klogt, for Grim gennembankede ham. Den slags kunne Egil naturligvis ikke have siddende på sig, selv om det var ham, der begyndte. Han fik fat på en økse og smækkede den i hovedet på Grim, så den blev siddende.

Ikke underligt fik Egil en temmelig kold modtagelse, da han kom hjem. Hans bekymrede moder - og det har heller ikke ændret sig i de sidste 800 år - sagde nemlig, at der da vist stak noget af en viking i ham, og det var ikke ment som en ros.

Snorres forgænger, Saxo, kan heller ikke sige sig fri for at lovprise vikingeegenskaberne. Hans formål er ganske vist et noget andet, men alligevel.

Saxovej

Saxovej finder vi på strækningen mellem Eddavej og Bergthorasvej. Navnet fik byrådets godkendelse d. 8. juli 1953.

Gaden har fået sit navn efter Saxo Grammaticus, som døde i 1220. Han var ud af hirdmandsslægt - både hans far og farfar havde tjent kongen. Selv fik han en boglig uddannelse, som på den tid fortrinsvis var teologisk eller evt. juridisk. Sandsynligvis studerede han en tid i Frankrig, formodentlig Nordfrankrig. Biskop Absalon ansatte ham ved ærkebispesædet i Lund; betegnelsen "clericus" - klerk - dækker vist nærmest en funktion som sekretær. Hans fornemste opgave var at skulle skrive Danmarks historie. Lund var dengang Danmarks kirkelige centrum, så Saxo kunne her møde de mest indflydelsesrige gejstlige fra ind- og udland og kongens mange civile og militære rådgivere, d.v.s. alle de mennesker, der havde fingeren på pulsen og kunne fortælle noget om, hvad der foregik. Hvad skriftlige kilder angik, var kirkens bibliotek velforsynet.

For at værket kunne blive udbredt i de rette - og det vil sige internationale - kredse skrev Saxo på latin, der i middelalderen spillede samme rolle, som engelsk gør i dag. Det er der flere grunde til. For det første var der næppe udviklet et dansk skriftsprog, og for det andet var hele hensigten med Danmarks-krøniken at gøre det klart for samtidens civiliserede nationer, at Danmark var et ældgammelt og ikke mindst selvstændigt kongerige med en lang historie og kulturel udvikling bag sig.

Desuden må man ikke se bort fra propagandaværdien. Kongedømmet var ikke stabilt; de første 50-60 år af det 12. århundrede var ret turbulente. Magthaverne havde brug for at vise deres adkomstret til tronen, ikke mindst fordi både de nordtyske fyrster og det tysk-romerske kejserrige var særdeles interesserede i at udvide deres landområder på Danmarks bekostning. Derfor var det Absalon og Valdemar den Store magtpåliggende at fastslå kongemagtens lovlighed.

Imidlertid nåede Saxo ikke at afslutte sin Danmarkshistorie før Absalons død i 1201. Valdemar den Store og Knud 6. var også døde i mellemtiden, så han tilegnede det færdige værk til Absalons efterfølger, Anders Sunesen, og til Valdemar Sejr.

Saxos Danmarkshistorie indeholder en rig blanding af gude- og heltesagn og egentlig historieskrivning. Om sig selv skriver han ikke, men hans syn på tilværelsen fremgår tydeligt af de idealer og holdninger, han pædagogisk nok lader sine "helte" repræsentere.

I værkets første del skildrer Saxo de gamle guder og helte; han lader guderne vandre om på jorden som andre mennesker, og han udstyrer heltene med overnaturlige egenskaber som f. eks. usårlighed.
Anden del fortæller bl.a. om, hvordan kristendommen kom til Danmark og om, hvordan folk lidt efter lidt blev omvendte til "Hvide Krist".

Han daterer den danske kongerrække, så den kommer til at passe med den romerske. F.eks. trækker han paralleller mellem kejser Augustus og Frode Fredegod, eftersom der i begge regenters tid herskede udstrakt landefred. At den danske konge i modsætning til sin romerske kollega sandsynligvis er absolut uhistorisk gør mindre til sagen.

Saxo har været inspirationskilde for utallige danske digtere, f.eks. Oehlenschlæger og Grundtvig.
Når man betænker, at originalmanuskriptet stort set ikke eksisterer længere, er det egentlig imponerende, at han har haft så stor betydning for eftertiden. Det kgl. Bibliotek har fire originale håndskriftsblade, og desuden findes der enkelte andre middelalderlige afskriftsblade.
At vi i dag i det hele taget kender værket skyldes Christiern Pedersen, en ung teolog fra Lund, der i Paris fandt et Saxomanuskript og lod det udgive (Paris 1514). Samme Christiern

Pedersen er i øvrigt den første, der giver Saxo tilnavnet "Grammaticus" (den sprogkyndige, "stilisten").

Der findes adskillige oversættelser og gendigtninger, der er værd at læse. Den seneste - af Helle Stangerup - udkom i 1999. Desuden er der planlagt en helt ny oversættelse, der skal bygge på en tekstkritisk gennemgang ud fra de nyeste forskningsresultater.

Som ovenfor omtalt fører Saxo os tilbage til en tid, hvor vi ikke med sikkerhed kan vide noget om heltene og kongerne. Til gengæld fortæller han os om den krigerånd og de idealer, der var herskende i Middelalderen. Ud over en længere omtale af Dan, Høder og Balder er det rigets første konger, Frode Fredegod blandt andre, der har hans interesse. Den første, der kommer Højstrup ved, er kong Skjold.

Skjoldsvej

Skjoldsvej er strækningen fra Vermundsvej til Bjørnsvej, og navnet fik Byrådets godkendelse d. 15. september 1947.

Bag vejnavnet skjuler sig historien om kong Skjold, som er en af danernes mest navnkundige konger.

Før kong Skjold var Danmark en tid uden konge, og der var splid og ufred overalt. Men en dag kom et skib sejlende, og da det lagde til land, strømmede folk ned på stranden for at se det. Der var ingen styrmand om bord, ingen søfolk; der var ikke andre end et lille spædbarn, som lå på et skjold af guld og hvilede sit hoved på et kornneg. Tillige var skibet lastet med alskens rigdom.

Folkene tog den lille dreng op, bar ham i land og førte ham til tingstedet. Her udråbte de ham til konge af Danmark og gav ham navnet Skjold, for han skulle være Danmarks værn mod krig og ufred. Ingen var nemlig i tvivl om, at han var sendt fra Odin.

Den lille dreng voksede op og udviste mod og styrke gennem hele sin barndom. Som femtenårig forelskede han sig i kongedatteren Alfhild. Han samlede et følge og drog afsted mod kongsgården. Imidlertid havde en anden ung mand, en sakser, fået samme ide. Kongen ville ikke foretrække den ene frem for den anden, så de måtte kæmpe om hende. De var lige stærke, men Skjold var den mest udholdende, så han vandt pigen, og i tilgift kunne han kræve skat af sakserne.

Skjold og Alfhild fik sønnen Gram. Skjold var en modig og tapper konge, og fjenden vovede sig kun sjældent ind over landets grænser. På tinge dømte han folk, og hans domme var altid retfærdige og kloge. Samtidig var han gavmild mod sine mænd. Han plejede at sige, at "godset tilfalder svendene, æren høvdingen".

Kong Skjold døde gammel og mæt af dage, og danerne bar ham ned til det prægtige skib og lagde ham på dækket, omgivet af de pragtfulde smykker og våben, som var med, da han ankom. Sejlet blev sat, skibet lagt fra land, og bølgerne førte det bort til de guder, der havde sendt det.

Fra kong Skjold nedstammer Skjoldungerne, kongeslægten der boede i Lejre. Disse konger nød stor berømmelse. De var tapre, vise og retfærdige som dommere. Der kom mange unge mænd til kongsgården for at tjene, for kongerne var meget gavmilde og lønnede deres folk med guld, klæder og kostbare sværd.

Lønnen, belønningen spillede en meget stor rolle for vikingerne, men til en belønning svarede en modydelse, der kunne blive nok så kostbar, som historien om Rolf Krake og Vigge viser.

Rolf Krakes Vej

Rolf Krakes Vej går fra Middelfartvej til nu Iversvej. Tidligere hed den Helgesvej, men fik navneforandring d. 13. juli 1933, hvor den kom til at hedde Rolf Krakesvej, inden den endelig d. 11. oktober 1965 fik sit nuværende navn.

Rolf var søn af Helge og Yrsa, der senere blev gift med svenskekongen Adisl. På den tid hørte Sverige under Danmark, og Adisl gik - gerrig som han var - ud fra, at det ville være ret nemt at slippe for at betale skat, når det var hans egen stedsøn, han bad om det. Imidlertid havde han gjort regning uden Yrsa, der var blevet træt af mandens nærighed. Hun lokkede Rolf til Sverige ved at love ham store gaver. Adisl kunne naturligvis ikke gennemskue hendes motiver. Hun havde nemlig planer om at skaffe sin søn stedfaderens skatte og guld, idet hun gik ud fra, at den bedste straf for havesyge ville være, at Adisl mistede sin sammenpugede formue.

Ved måltidet blev de to konger spurgt om, hvilken egenskab de hver for sig satte højest. Rolf svarede: tålmod og Adisl ironisk nok: gavmildhed. Det skulle nu komme an på en prøve. Rolf blev anbragt tæt ved ilden, og der blev kastet godt med brænde på. Han skubbede skjoldet for, der hvor det var varmest, men kunne ikke forhindre, at flammerne begyndte at svide den ubeskyttede side. Det var der en tjenestepige, som opdagede; hun trak i et ubevogtet øjeblik tappen ud af en tønde øl, der løb ud og i sidste øjeblik kvalte ilden. Alle roste Rolf for hans tålmodighed og udholdenhed. Nu var turen kommet til Adisl. Det fortælles, at han gav Rolf store gaver, blandt andet en tung guldring, af nogle kaldt "Sveagris". Når man betænker hans gerrige sind, skete det nu nok med en vis modvilje.

Da gildet havde varet i tre dage, skred Yrsa til handling. Uden at Adisl opdagede det, læssede hun hans skatte på vogne, og i nattens mulm og mørke forsvandt hun og Rolf med det hele. Adisl blev naturligt nok noget misfornøjet over at opdage, at både formuen og konen var stukket af, så han optog forfølgel-

sen. Da han og hans mænd jo kom betydeligt hurtigere frem end Rolf og Yrsa, varede det ikke længe, inden de fik de undvegne i sigte. Yrsa gav nu sin søn det råd, at han skulle begynde at strø guldet ud lidt efter lidt, for, som hun sagde: "...man må snarere sige, at vi giver andre deres gods igen end at vi skiller os af med vort eget." Forfølgerne kunne selvfølgelig ikke stå for fristelsen til at standse og samle guldet op. Saxo bemærker, at der er nogle af hans kilder, som siger, at det bare var forgyldt kobber, der blev strøet ud og tilføjer en anelse ondskabsfuldt, at det såmænd ikke var så usandsynligt endda, når Yrsa kunne finde på at stjæle mandens skatte på den måde. Adisl var den eneste, der ikke lod sig standse. Først da han så "Sveagris" ligge på jorden, bøjede han sig ned for at samle den op. Da morede Rolf sig over hans griskhed.

Rolf selv havde ry for at være særdeles gavmild, og af den grund søgte mange kæmper i hans tjeneste, for som den verdenskloge Saxo bemærker: "...manddom næres ved sold og løn, hvis ej den ægges ved pris og ære." - Eller med andre ord: det hænder ret ofte, at modet sidder i tegnebogen.

Et godt eksempel på Rolfs gavmildhed er historien om Vigge eller Vøgg, som han også kaldes. Samtidig får vi en forklaring på tilnavnet "Krake".

En ung mand ved navn Vigge faldt en gang helt i staver over Rolfs højde og spurgte - lidt i sjov - hvad i alverden han dog var for en krake. I datidens sprogbrug var en krake nemlig en træstamme med afkortede grene, så man kunne bruge den som stige. Rolf blev ikke fornærmet, tværtimod, og tog Krake til sig som hædersnavn. Som tak for Vigges præcise bemærkning gav han ham en stor guldring som gave. Vigge satte den på sin højre arm og holdt den i vejret, så alle kunne se den. Samtidig gemte han venstre arm på ryggen, mens han gik rundt og fortalte alle, der gad høre det, at man jo var glad for selv en lille gave, når man længe havde haft "tynd lykke". Den

antydning forstod Rolf godt og forærede omgående Vigge endnu en guldring, så hans venstre arm ikke længere behøvede at skamme sig i pænt selskab. Vigge takkede med det samme for den nye gave ved at love, at hvis Rolf skulle falde i strid, ville han, Vigge, tage hævn over hans drabsmænd.

Det varede ikke længe, inden Vigge kom til at indfri sit løfte. Rolf havde en søster, Skuld, som han giftede bort til "en overmåde snild ung mand ved navn Hjarvard". Han gjorde samme Hjarvard til jarl i Sverige, efter at Adisl var blevet besejret. Skuld havde ambitioner på mandens vegne, mente, at han burde være konge i stedet for Rolf og fandt det yderst nedværdigende, at Hjarvard skulle betale skat til ham. Hun fik Rolf til at give henstand i tre år, og i mellemtiden fik Hjarvard samlet våben og kæmper. Da skatten så skulle betales, sejlede de til Danmark. Rolf undrede sig godt nok noget over de tungt lastede skibe, men fik at vide, at det var skatten, der fyldte så meget. I virkeligheden var det Hjarvards bevæbnede mænd, der gemte sig i skibene. Rolf drak netop julen ind med sine mænd, og det medførte, at de "fik sig en fuldgod rus". Til gengæld lod svenskerne meget mod sædvane - også dengang - være med at drikke ret meget. Da alt åndede fred og ingen fare, myldrede de op mod kongsgården, og da endelig danskerne havde fået samlet sig, kom det til en vældig kamp.

Hjalte, en af Rolfs kæmper, som tilfældigvis var på pigesjov den nat, hørte på afstand larm og bulder fra striden og ville straks afsted. Hans pige spurgte ham lidt næsvist, hvor gammel en mand hun skulle finde sig, hvis han nu faldt. Hjalte blev arrig, skar næsen af hende og bemærkede, at det overlod han ganske til hende selv. Derefter skyndte han sig hjem. Hvad der videre skete er beskrevet under "Bjarkevej". Det er nok at fortælle, at Rolf og næsten alle hans kæmper blev dræbt; den eneste overlevende var Vigge.

Efter at Hjarvard var blevet kåret til konge, undrede han sig

noget over, at der ikke var overlevende, der kunne træde i hans sold. De kunne jo have reddet livet ved at lade sig tage til fange. Da trådte Vigge frem og tilbød sin tjeneste. Hjarvard blev henrykt og rakte ham spidsen af sit sværd, så Vigge kunne sværge troskabsed til ham, men denne svarede, at man hos Rolf plejede at sværge ved sværdets håndgreb.

Hjarvard rakte nu fæstet frem, men så snart Vigge havde det i hånden, rendte han klingen gennem brystet på ham, holdt på den måde sit gamle løfte til Rolf og lod sig gladelig hugge ned bagefter.

Udover Vigge havde Rolf, som omtalt, andre kæmper i sit brød. Den nok bedst kendte er Bjarke, som lagde navn til det store heltedigt "Bjarkemål", der har spillet en stor rolle i dansk litteratur. Som Kai Hoffmann skrev i 1924 i "Den danske sang er en ung, blond pige": "Det alterbål, hvor vor sjæl skal ildnes / det flammer hedest i Bjarkemål."

Bjarkevej

Bjarkevej, som tidligere hed Bjarkevænget, blev navngivet d. 20. juli 1951; navnet blev ændret d. 29. januar 1952.

Bjarkevej forbinder Regner Lodbrogs Vej med Rolf Krakes Vej, hvilket er meget passende, da Bjarke nok var den mest berømte af alle kong Rolfs stridsmænd.

Saxo fortæller, at Bjarke en gang var til bryllupsfest i kongsgården. Under festen morede nogle af kæmperne sig med at kaste til måls med knogler efter en ung mand, Hjalte. Uheldigvis kom en af knoglerne til at ramme Hjaltes sidemand, Bjarke, i hovedet. Bjarke blev vred og - med Saxos ord - "kylede .. knoglen tilbage i hovedet på ham, der havde sendt den, og ved det kast slog han hans næse om i nakken og nakken i pandens sted og straffede sålunde hans vrange sind ved at vride hans hoved af led."

Efter den omgang blev han naturligvis nødt til at udkæmpe en tvekamp med brudgommen, der jo havde fået sin fest ødelagt. Nu skal man ved en tvekamp ikke forestille sig en duel som hos det 17. århundredes musketerer; Saxo ved at berette, at det blev nøje aftalt, hvem der skulle hugge først og hvor mange slag. Brudgommen begyndte og slog så hårdt, at hans sværd blev siddende fast i Bjarkes hjelm. Så var det Bjarkes tur. Han støttede sig godt til en trærod, huggede, og det så kraftigt, at han kløvede modstanderen fra øverst til nederst.

Rolf blev imponeret, men sagde at Bjarke måtte betale bod for drabet. Boden skulle bestå i, at Rolf tog ham i sin tjeneste. Det opfattede Bjarke nu nærmest som en belønning. Senere gav Rolf ham bruden - eller enken om man vil - til kone. Hun var i øvrigt kongens søster.

Da svenskerne overfaldt Rolfs kongsgård, som beskrevet under Rolf Krakes Vej, lagde mange mærke til, at der ved siden af Rolf kæmpede en stor bjørn, som gjorde lyst i fjen-

dens rækker. Til gengæld var Bjarke ikke at se nogen steder. Vennen Hjalte styrtede da tilbage til gården og fandt Bjarke sovende. Han vækkede ham og skældte ham ud, men Bjarke svarede, at Hjalte nok ikke gjorde Rolf nogen stor tjeneste ved sin handling.

Bjarke kastede sig ud i kampen; til gengæld var bjørnen, som var Bjarkes fylgje eller andet jeg, borte, og nu gik det tilbage for danskerne. Da slaget var slut, lå Rolf død på valen med Bjarke ved sit hoved og Hjalte ved sine fødder.

Svenskekongen fik ingen hæder af sit forsøg på at erobre den danske trone. Da sakserne - læs: tyskerne - noget senere gjorde et lignende forsøg, gik det dem ilde, som Saxo fortæller i historien om Vermund og Uffe.

Vermundsvej og Uffesvej

Vermundsvej er strækningen fra Højstrupvej til Skjoldsvej. Det har ikke været muligt at finde frem til, hvornår vejen fik Byrådets godkendelse, men da de første udstykninger i området blev påbegyndt i 1947, må det formodes, at vejens navn er opstået omkring den tid. Helt sikkert er det, at motiveringen til navnet er efter den danske sagnkonge Vermund.

Uffesvej er strækningen fra Bystævnevej til Skjoldsvej. Vejen fik Byrådets godkendelse d. 15. september 1947 og er opkaldt efter sagnhelten Uffe, Vermunds søn.

Historien bag navnene er en af de mest berømte fra den danske sagnverden:
Nede sydpå i Danmark regerede engang en konge ved navn Vermund. Han var stor, stærk og retfærdig og forstod at beskytte sit rige både mod øst og mod syd, hvor sakserne boede. Men han havde en stor sorg: han havde ingen søn. Først da han var op i årene fødte hans hustru ham en søn, Uffe. Han voksede op og blev større og stærkere end alle andre, men han kunne ikke finde ud af at bruge sine kræfter, og man opgav at lære ham noget. Hele dagen sad han i et hjørne uden at åbne munden.

Vermund blev med alderen både svag og blind, og en dag kom der en udsending fra syd med krav om, at han skulle overlade sit rige til sakserne, da man ikke mente, han selv var i stand til at styre Danmark længere. Hvis Vermund ikke ville, kunne han jo lade sin søn stille op til tvekamp.

Vermund blev rasende over uforskammetheden og sagde, at han selv ville stille op til kamp, da alle jo godt vidste, at hans søn ikke duede til noget. Udsendingen svarede nej tak; sakserne konge ville ikke nedværdige sig til at kæmpe mod en blind olding.

Der blev stille i hallen, men så lød en kraftig stemme: "Gå hjem

til din konge og sig, at jeg, Uffe, vil kæmpe mod jeres kongesøn og tag jeres bedste og stærkeste mand med." Vermund kunne næsten ikke tro, at det var hans sløve søn, der havde talt, men da han følte på ham, kunne han mærke hans kraft og styrke, og han spurgte, hvorfor Uffe ikke havde talt noget før? Uffe svarede: "Da min fader blev hånet, måtte jeg tale, da der ikke var andre der ville."

Det blev aftalt, at kampen skulle foregå på en ø midt i Ejderen, og nu skulle der findes brynje og sværd til Uffe. Det viste sig imidlertid, at alle de brynjer, Uffe prøvede, var for små, så man måtte finde Vermunds gamle brynje frem. Den var lidt for snæver, så man måtte snøre den i siden. Det gik lige sådan med sværdene; alle var for svage. De sprang som glas, når Uffe svang dem.

Vermund havde et berømt sværd, "Skræp". Det havde han gravet ned i skoven, da han blev gammel og havde opgivet sin søn. Det blev nu gravet op, men Uffe måtte ikke prøve det før kampen. Sprang det også, var der ingen, der duede.

På den aftalte dag mødtes alle ved Ejderen. Vermund satte sig yderst ved bredden. De tre kæmper mødtes på øen, og i lang tid lod Uffe de to andre hugge efter sig, mens han dækkede sig bag sit skjold. Vermund kunne ikke høre sit sværds velkendte klang, og han rykkede sig tættere på kanten for at kunne styrte sig i floden, hvis Uffe tabte.

Så begyndte Uffe at håne sine modstandere, og den stærke mand styrtede frem mod Uffe, som huggede til ham, så han kløvedes i to dele. "Det var Skræp, der klang!" sagde Vermund og rykkede sin stol lidt tilbage.

Nu lod Uffe hånen gå ud over kongesønnen, og han kunne heller ikke nære sig, styrtede frem og mødte samme skæbne som sin hjælper. "Der klang Skræp for anden gang!" sagde Vermund og sprang op fra sin stol.

Grundtvig får ordet:

Nu tyskerne begge lå døde som sild,
og Uffe stak sværdet i skede

og Vermund modtog sin søn med fremstrakte arme, mens hele den danske hær jublede. Nu følte Vermund, at han med sindsro kunne trække sig tilbage og overlade tronen til Uffe, der havde vist sig som en værdig efterfølger.

Historien om Vermund og Uffe er efter al sandsynlighed aldeles uhistorisk, men den genspejler en konflikt, der var særdeles nærværende på Saxos tid, nemlig striden mellem det tyskromerske kejserrige og det - efter borgerkrigen - ret usikre danske monarki. Ingen kan vel være i tvivl om Saxos hensigt med historien. Knud 6. var trængt af sine modstandere. Netop derfor lagde Saxo så stor vægt på modsætningen mellem dansk og tysk, og af den grund virker hans fortælling om Frode Fredegod stærkt, fordi han her betoner, at Danmark var i fred for udenlandske fjender, tyske såvel som svenske.

Vermundsvej år 1949

Frodesvej

D. 15. september 1947 godkendte Byrådet, at vejen fra Højstrupvej til Skjoldsvej kom til at hedde Frodesvej, opkaldt efter kong Frode Fredegod.

Saxo vil vide, at Frode Fredegod regerede i Danmark på den tid, da Kristus blev født. Hans 30-årige regeringstid var præget af retfærdighed og sikkerhed, både indadtil og udadtil. Der var efter sigende så fredeligt i landet, at ingen behøvede at låse deres døre, og at Frode kunne lade et massivt guldarmbånd ligge på alfarvej, uden at nogen stjal det.

Da skete det, at en ond troldkvinde lokkede sin søn til at stjæle armbåndet, og da Frode skulle til at straffe hende, omskabte hun sig til en havko, der dræbte Frode ved at bore sine horn ind i siden på ham.

Der blev stor sorg blandt Frodes mænd, og da de frygtede uroligheder og angreb udefra, lod de kongens lig balsamere. Liget blev i siddende stilling anbragt på en vogn, og høvdingene kørte rundt i landet med det for at vise, at kongen stadig levede. På den måde gik der tre år, inden de blev nødt til at afsløre, at Frode Fredegod var død.

Springet fra kejser Augustus ("Og det skete i de dage.....) frem til vikingetidens konger er stort. Hos Saxo er springet fra Frode Fredegod til vikingekongen Regner Lodbrog næsten umærkeligt, når man ser bort fra, at der ikke længere var fred, og at rigets hovedmodstandere fra at være svenskere og tyskere nu var blevet englændere.

Regner Lodbrogs Vej

Regner Lodbrogs Vej er den ældste af de "historiske" veje i Højstrup. Byrådet godkendte navnet allerede d. 14. september 1920, selv om vejen da hed Regner Lodbrogsvej. Det nuværende navn stammer fra d. 11. oktober 1965.
Vejen forbinder Middelfartvej med Holstedvej og er opkaldt efter sagn- eller vikingekongen Regner Lodbrog.

Regner overtog danernes rige efter Sivard Ring, der kort forinden var død efter en strid. Han giftede sig med skjoldmøen Ladgerd, men da han kort efter hørte rygter om den svenske kongedatter, Thora, lod han sig skille under henvisning til, at Ladgerd, da han friede til hende, havde pudset alskens vilddyr på ham. Der kunne altså rejses berettiget tvivl om hendes vilje til troskab, og det vil de fleste jo nok skrive under på.

Nu var der i mellemtiden sket det, at svenskekongen Herrød en dag på jagten fandt to snoge, som han tog med sig hjem og forærede til Thora. Hun tog sig godt af øgleynglen, så godt endda, at det udviklede sig til en landeplage. Ikke nok med, at de to hver dag åd en hel okse, de forpestede også omegnen med deres giftige ånde. For at råde bod på sin dumhed lovede kongen, at den, der kunne rydde dette uvæsen af vejen, skulle få Thora til ægte; der var mange, som prøvede, og alle omkom de.

Danerkongen Regner hørte om belønningen, som han nok kunne have lyst til. Han fik syet sig en kåbe og brog - eller bukser - af fåreskind, som blev kogt i flydende beg, hvorefter han begav sig på vej. En tidlig morgen, endnu før nogen var vågne, tog han sin dragt på, og da det var frostvej, sprang han i vandet, for at den kunne blive beklædt med et ispanser. Det blev en vældig kamp. Øglerne vred og vendte sig, slog med halerne og udspyede edder og gift, som Regner afværgede dels med skjoldet dels med sin stivfrosne dragt. Både hoffolkene og kongen krøb i skjul og så til som små, bange piger.

Regner gjorde nu en ende på kampen, idet han kastede sit spyd mod de to øgler, "fæstede det rask i begge udyrenes kroppe, så det skar ind til hjertet, og endte sålunde striden med held". Ved den påfølgende bryllupsfest ville Herrød gøre lidt grin med Regners noget specielle dragt og kaldte ham for spøg "Lodbrog" - loddenbuks, om man vil - men Regner svarede, at man måtte have ham undskyldt et øjeblik; han skulle lige ned for at se til sine mænd, og da han kom tilbage, var han iført hele sit kongelige skrud.

Regners og Thoras ægteskab blev lykkeligt, selv om han et par gange forsøgte et mindre sidespring, som dog blev forhindret. Hun fødte ham flere sønner, men døde ung. Saxo fortæller ikke historien om, hvordan Regner fik sin anden kone, Kraka, men den er næsten for god til at blive udeladt.

På et af sine togter efter Thoras død kom Regner til Norge. I nærheden af landingsstedet opdagede han en forfalden bondegård, hvor han sendte sine madsvende hen for at bage brød. Godt nok kom de tilbage med brødene, men de var alle sammen brændte. Det passede ikke Regner og de øvrige, men svendene undskyldte sig med, at de på gården havde mødt en pige, der var så smuk, at de ikke kunne lade være med at se på hende, og derfor havde de glemt brødene. Regner spurgte, om hun var lige så skøn som Thora og fik til svar, at hun var skønnere. Derfor sendte han et par af sine bedste mænd op til gården for at se på hende, og hvis de mente, at madsvendene havde ret, skulle de bede hende komme ned til skibet - på visse betingelser: hun måtte ikke være nøgen og heller ikke påklædt; hun måtte hverken være fastende eller mæt, og hun måtte ikke komme alene og dog ikke følges med noget menneske. Gårdmandskonen, som de også traf, ytrede nogen tvivl om kongens tilregnelighed, men pigen, som hed Kraka, lovede at komme. I øvrigt mente mændene, at konen ikke kunne være moder til Kraka, sådan som hun så ud, men hun svarede, at de jo ikke kunne vide, hvordan hun havde set ud som ung.

Næste morgen stillede Kraka ved skibet, pragtfuld at skue. For ikke at være nøgen havde hun klædt sig i et fiskenet og ladet sit lange, lyse hår falde ned over det. Fastende var hun heller ikke, men alligevel havde hun ikke fået noget at spise: hun havde bidt i et løg, inden hun gik hjemmefra, og hun havde sin lille hund med - altså ikke noget menneske. Regner ønskede at blive gift med hende omgående, men det ville Kraka ikke. Dog sagde hun, at hvis han var af samme mening, når han kom forbi næste gang, ville hun blive hans. Der gik da heller ikke lang tid, før Regner igen ankom, og kort efter sejlede han tilbage til Danmark med Kraka som sin hustru.

Der skete nu det, at Regner på et senere togt kom til Uppsala, hvor han traf den svenske kongedatter, Ingeborg. Folk mente nok, at hun ville være et mere passende parti for Regner end den fattige bondepige, og det mente Ingeborg i øvrigt også selv, så inden Regner rejste fra Sverige, var han blevet forlovet med hende. På hjemrejsen gav han sine mænd under trussel om dødsstraf strenge ordrer til, at de skulle tie stille med den forlovelse. Da han kom hjem, blev han som sædvanlig godt modtaget. Kraka satte sig på skødet af ham og spurgte om nyt ude fra den store verden, men Regner havde ingenting at fortælle. Så kunne Kraka meddele ham, at hun havde hørt nyt om en konge, der forlovede sig, selv om han havde både kone og børn. Regner blev rasende og ville have at vide, hvor hun havde hørt det. Kraka svarede, at ingen af hans mænd havde talt over sig, men tre småfugle havde hørt hele historien og var fløjet i forvejen for at fortælle den videre. Hun tilføjede, at han ikke havde nogen grund til at skamme sig over hende, eftersom hun var datter af den berømte konge, Sigurd Fafnersbane. Hun fortalte, hvordan det var gået til, at hun var endt på den fattige bondegård og sagde, at som bevis for, at hun havde talt sandt, skulle hun føde en søn, der i det ene øje havde en tegning som en orm - en arv fra hendes fader, der havde dræbt den grusomme orm, Fafner. Det skete også, som hun havde sagt: hun fødte en søn med netop billedet af en

orm i øjet. Han blev opkaldt efter sin morfader og blev som regel kaldt Sigurd Orm-i-øje.

Regnersønnerne blev vældige kæmper ligesom deres fader.

På et tidspunkt følte Regner, at det var nødvendigt for ham at vise, at han stadig, skønt gammel, var mindst lige så vældig som de. Han tog sig for at erobre England med blot to skibe. Det gik naturligvis galt; han blev taget til fange af den engelske konge, Ella, og kastet i ormegården. Her, blandt alskens giftslanger og kryb, kunne han blot udbryde: "Grynte ville grisene, kendte de galtens nød". Og grisene gryntede. Anført af Ivar den Benløse og Bjørn Jærnside tog Regnersønnerne en grusom hævn. De faldt over England og tog kong Ella til fange. På Ivars forslag brændte de en ørn ind i ryggen på kongen, så han døde under de forfærdeligste lidelser.

Bjørnsvej

Om det er Bjørn Jærnside, der har lagt navn til Bjørnsvej får stå hen i det uvisse. Byrådet godkendte navnet d. 15. september 1947. Vejtilslutning: Fra Frodesvej til Skjoldsvej. Motivering til navnet: Efter Bjørn - nordisk sagnhelt. Så vidt så godt. Der er blot den hage ved det, at Saxo omtaler ikke mindre end 11 helte, der alle hedder Bjørn, så hvem skal man vælge? Det er vanskeligt at komme historien bag vejnavnet nærmere.

Bytorvene i Højstrup

Odense Almennyttige Boligforening byggede på Højstrupvej omkring 1950 og åbnede Bytorvet ved Cykelbanen - i daglig tale kaldt "Den lille By". Det blev til 8 små huse med forretninger, husnumrene 12 - 26.

Nr. 12 startede i 1951 med et rigtigt mejeriudsalg med mælk, ost og alt inden for mælkeproduktion. Det fortsatte med skiftende ejere indtil omkring starten af 70-erne. Da havde supermarkederne overtaget det meste af handelen med disse varer. Derefter startede et Miele møntvaskeri. I 1983 blev forretningen overtaget af en skrædder, der havde den til 1988-89, hvor den blev til kosmetologskole, så zoneterapi og senere solcenter.

I nr. 14 åbnede Thorbjørn Thoresson en viktualieforretning, som fortsatte med ny ejer endnu 2 år til 1958, hvor Birkholm overtog og lavede forretningen om til alt inden for radioteknik. 1981 blev den til fodklinik; i dag har firmaet EK Dan-tec bygningen.

Nr. 16 blev frugt- og grøntforretning, som eksisterede frem til 1992. Det var en Svend Knudsen og frue, der havde forretningen i alle årene indtil manden døde, og fruen gik på pension. Herefter kom der en broderiforretning, og i dag er der "Diner transportable".

Nr. 18 åbnede først i 1955 med en filial fra slagter Emil Hansen, der havde forretning i Vestergade. I 1969 overtog H. B. Nielsen og var der til 1974-75, hvor Ernst Bro kom til og var slagter på stedet til 1980-81, hvor forretningen blev lavet om til Restaurant "Askepot".

I nr. 20 startede købmand P. Holm op og blev der til 1985, hvor han måtte opgive, fordi der var åbnet supermarkeder flere steder i Bolbro og Tarup. I 1986 kom der en forretning, som solge tilbehør til trykkerierne, og senere blev forretningen overtaget af en køreskole.

I nr. 22 åbnede Kaj Christensen bageri, og det fortsatte frem til 1992-93, hvor han gik over til kun at bage pølsebrød. Samtidig blev der lavet beboerhus med værelser til udlejning for boligforeningens beboere til overnattende gæster.

Nr. 24 var damefrisørsalon indtil 1967, hvor der blev renseri. I 1969 overtog en urmager forretningen. 1970 kom Zinglersen, der fortsatte som urmager frem til 1973, hvor Salon Zir, dame- og herrefrisør overtog lokalerne.

I nr. 26 startede Inger Hansen sin trikotageforretning. Hun drev den i mange år med hjælp fra sin søn. 1977 overtog en taksator huset. Senere, i 1979-80, blev der udsalg af kunst og kjoler. Forretningen lukkede omkring 1983, og bygningen er nu beboelse.

Park-kiosken åbnede i nr. 28. Den eksisterer fortsat som kiosk.

Bytorv i Højstrup år 2000

Boligforeningen Højstrups eget lille bytorv på Højstrupvej blev åbnet omkring 1957-58.Torvet hører under "Højstruphave" og har numrene 51 - 65.

I nr. 51 blev der åbnet et fritidshjem, som blev nedlagt i 1991; da kom der fritidsordning på Højstrupskolen, og børnene blev flyttet over. Så kom der et revisionsfirma indtil 1995. De flyttede til mindre lokaler nedenunder, og distrikspsykiatrien overtog lokalerne. 1997 flyttede hjemmeplejen ind. I 1998 overtog hjemmeplejen hele bygningen.

Nr. 53 startede som fiskeforretning ved en B. Jensen. Der kom andre ejere, men forretningen blev lukket omkring 1972-73. Butikken stod så tom nogle år frem til 1987, hvor der blev åbnet damefrisørsalon: "Salon Randi". Den blev i 1999 overtaget af to unge piger, som nu driver den videre under navnet "Salon Avantage".

Nr. 55 var bageri/konditori ved L. Iversen. Midt i firserne blev bageriet solgt fra og bygget om til beboerhus, mens selve forretningen fortsatte som bageriudsalg og kiosk.

Nr. 57-59 var FDB-brugs, som kørte med samme uddeler indtil lukningen ved årsskiftet 1988-89. Så overtog ingeniørfirmaet "Drøhse-gruppen" lokalerne i den ene halvdel og hjemmeplejen i den anden. I 1996 overtog Café Mælkevejen nogle af lokalerne, og i 1997 blev de resterende lokaler lagt til. Kælderlokalerne blev udlejet til Boligforeningen Højstrups elafdeling.

Nr. 61 var beboelse. Der var lejlighed i den ene ende af gangen, og det er der stadig. Bager Iversen boede der, mens han havde bageriet, men efter ham er der flere, der har boet der. Så var der tre værelser på gangen, som blev lejet ud, fortrinsvis til bagerens personale, men senere til andre unge mennesker. Der var så fælles bad og køkken på den modsatte side af

gangen. På et tidspunkt fik bestyrelsen i afd. 7 "Højstruphave" kontor i det ene rum, og i 1996 flyttede vores beboerrådgiver ind i de to andre rum, og hun er der heldigvis endnu.

Nr. 63 var først damefrisørsalon frem til 1981, hvor brugsen overtog lokalerne og lagde dem til forretningen. De er nu blevet overtaget af Café Mælkevejen og omdannet til kontor, toiletter og køkken.

Nr. 65 er slagterforretning og har været det lige siden starten med skiftende ejere. Nu er det Landslagteren, som driver forretning med mad ud af huset.

Bytorv i Højstrup år 2000

I Boligforeningen Højstrups byggeri på Rismarksvej hvor afdeling 11A, "Højstruplund", også har til huse, findes endvidere følgende erhverv:

Byggeriet opstod omkring 1961-62, og i nr. 105 er der øverst selskabslokaler og neden under en børnehave, men herom senere.

Arbejdernes Landsbank flyttede ind i nr. 115 og er der stadig.

Nr. 117 - 119 var frisørsaloner, både herre- og damefrisør. Salonerne blev oprettet af ægteparret Misser. De stoppede i 1996, hvorefter forretningen blev overtaget af Sanne Skovgaard Andersen.

I nr. 121 - 123 indrettede FDB en brugs, som eksisterede til 1991, hvor den som så mange andre led forretningsdøden. Senere samme år åbnede Tæppe Carlsen sin forretning, som stadig eksisterer. Bageriet, som hørte under Brugsen, blev også solgt fra i 1991, og en af svendene tog over og blev bagermester selv.

Tæppe Carlsen før og nu

Højstruplund Børnehave

På adressen Rismarksvej 105 kan man finde Højstruplund Børnehave.
Børnehaven er en del af Boligforeningen Højstrups byggeri, som hedder "Højstruplund"; deraf kommer navnet.

Børnehaven startede den 1. juli 1967 med Hanne Kaa som leder. Lederskifte skete først den 1. maj 1994, hvor Else Pedersen overtog lederposten. Else Pedersen havde en del erfaring med sig, da hun forinden lederrollen havde været ansat i børnehaven i 20 år.

Med stabile personer på lederposten har Højstruplund Børnehave været under stor udvikling gennem tiden.

Fra 1967 og frem til 1980 var det Boligforeningen Højstrup, der var administrator på bygningerne og derfor med i børnehavens bestyrelse. Efter 1980 blev børnehaven en kommunal institution, og man oprettede forældreråd. I 1992 indførte man selvstyre og blev en selvejende institution med brugerbestyrelse som øverste myndighed over for Odense kommune.

Fra starten var børnehaven normeret til en småbørnsstue med 12 børn og to børnehavegrupper med 20 børn i hver.
I slutningen af 70-erne gik man over til integrerede grupper, og i den forbindelse blev Højstruplund Børnehave, på grund af manglende muligheder for udvidelse af de fysiske rammer, en "ren" børnehave for aldersgrupperne fra 3 år og op til skolestarten.

Højstruplund Børnehave har altid været en fleksibel institution, hvilket personalegruppen afspejler. F.eks. har man de seneste 15 år haft tokulturelle medarbejdere, og støttepædagoger har i mange år været tilknyttet. Børnehaven er også en praktikinstitution for bl.a. praktikanter fra det lokale socialpædagogiske seminarium.

Grundnormeringen i Børnehaven i dag er 46 børn.

Odense Idrætspark

Odense Stadion blev indviet den 7. september 1941. Ved den lejlighed blev der spillet en fodboldkamp mellem et udvalgt hold fra Odense og et udvalgt hold fra København. Desværre tabte Odense kampen 2 - 6.
Fra den 29. august 1943 var der militær undtagelsestilstand, hvilket bevirkede, at et planlagt DM i atletik måtte aflyses.
Som et kuriosum kan nævnes at der i en del år blev kørt speedway på Atletikstadion, som et af de få steder i landet.

Lysanlæg på fodboldstadion blev etableret i 1959 og senere ændret i 1971, så det lyste med næsten 4000 lux.

Ståtribunen på fodboldstadion blev etableret i 1960.

I 1968 blev der opsat et nyt højttaleranlæg og etableret presseloge til alle journalister.

Ståtribunen blev ændret til siddepladser i 1993.

Den 16. november 1997 blev det nye fodboldstadion indviet med en kamp i superligaen mellem OB og Vejle.

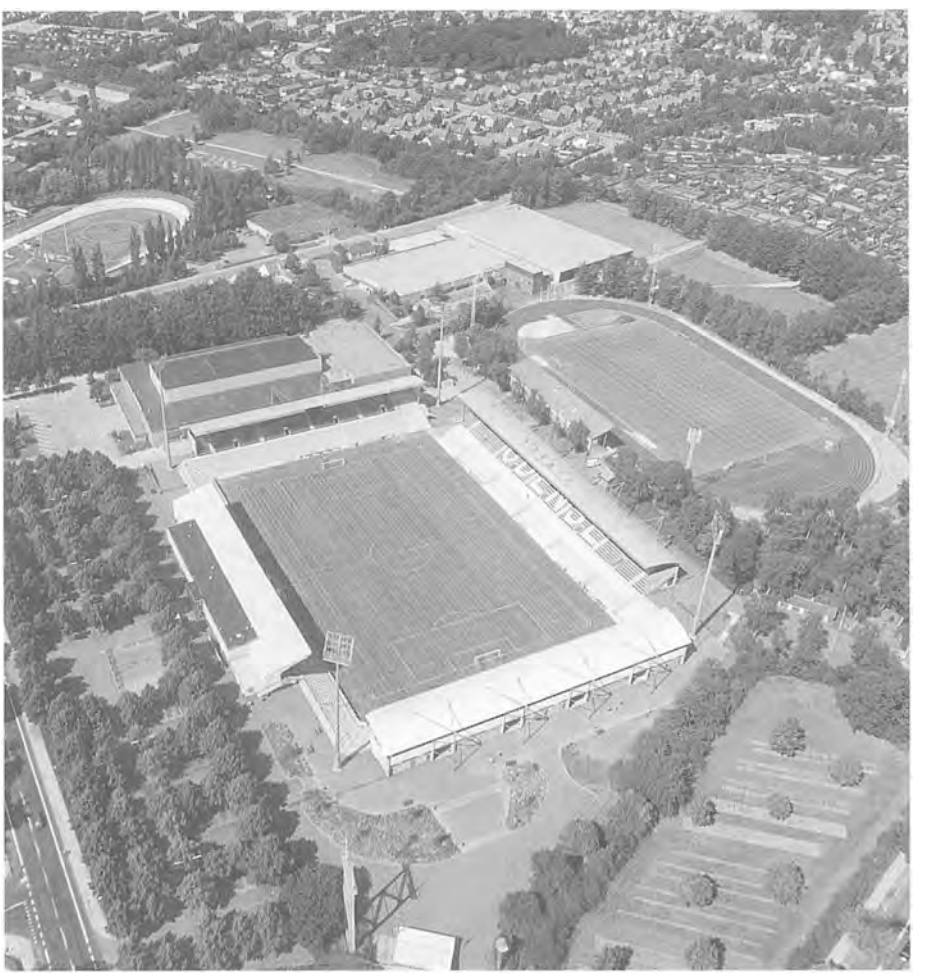
Odense Idrætshal blev indviet lørdag den 30. september 1967 med en opvisning af det danske kvindelandshold i redskabsgymnastik og med en håndboldkamp mellem Fyn og Vestberlin. Vestberlin vandt desværre med 28 - 23 over Fyn.

Odense Skøjtehal blev indviet den 1. februar 1976. Den officielle åbning fandt sted den 28. februar med en ishockeykamp mellem det danske landshold og et udvalgt svensk hold.

Odense Isstadion blev indviet lørdag den 16. januar 1999 med et flot opvisningsarrangement med skøjteløb, curling og ishockeykamp mellem Odense IK og Esbjerg.

Odense Idrætspark er kommunalt ejet og drevet. OB har i en

forsøgsperiode på 3 år lejet Odense Stadion af kommunen. I 1999 og 2000 betaler OB 2.3 mio. kr. pr. år.
OB har dermed rettighederne til alle fodboldkampe på stadion, herunder salg i boder og reklamer. Andre Odense-klubber (amatører) i 1. division spiller gratis på stadion.
OB kan også afvikle koncert-arrangementer på stadion - kapacitet 25000 tilskuere.
Kommunen har alle driftsudgifter på stadion bortset fra hovedtribunens VIP-afdeling.

Odense Idrætspark år 1999

Odense Cykelbane hører på sin vis med til idrætsområdet. Der havde før været cykelbane i Odense, nemlig i Fruens Bøge, men den var længst nedlagt. Efter krigen ville man, inspireret af landets andre store byer, i gang igen, og efter nogen forsinkelse stod cykelbanen klar til indvielse søndag d. 25. juli 1948.

Odense Cykelbane år 2000

KFUM

Første spadestik i Højstrup år 1966

Den 4. juni 1917 blev KFUM eller, som den officielt kom til at hedde, "KFUMs Boldklub, Odense" stiftet. Der var ganske vist allerede taget tilløb fra 1908, men først ovennævnte år blev klubben en realitet. Den fik tilholdssted på Jagtvej, men flyttede allerede i 1920 til Kochsgade, hvor man oven i købet kunne leje et klublokale med mulighed for koldt bad for den fyrstelige sum af 25 kr. om året.

Senere, fra 1933, da der blev for trangt i Kochsgade, arbejdede man på at flytte klubben, men først da Odense kommune blev nødt til at påbegynde bygningen af Odense Stadion, kunne drømmene om mere plads realiseres. I 1939 overtog klubben Idrætsparken på Kildemosevej og gav - foruden andre ændringer - anlægget navneforandring til "KFUM-Parken". Medlemmerne istandsatte selv "Parken", og det kostede bøder ikke at møde op. En fornøjelig detalje fra den tid er, at mange af klubbens medlemmer fik "krisehaver", for at man kunne få jorden kultiveret og få dyrket grøntsager. "KFUM-Parken" blev indviet den 5. juni 1939.

Der kom hurtigt andre aktiviteter end fodbold på programmet, f.eks. gymnastik, bordtennis og håndbold, et enkelt år også kricket. Omkring 1928 blev KFUM medlem af Fyns Boldspil Union, FBU, og kunne nu spille mod andre end lige netop KFUM-klubber. Da DBU efter krigen skulle tilrettelægge den nye danmarksturnering, blev KFUM placeret i 3. division, i øvrigt sammen med OB. Det blev senere til både op- og nedture; klubben var nede at vende i fynsserien, men kom op igen og kunne i 1960 rykke op i 2. division, svarende til 1. division i dag.

Året efter gav byrådet klubben tilladelse til bygge et nyt idrætsanlæg bag Højstrupskolen. Byggeriet har åbenbart virket stimulerende på mange måder; i 1964 kom KFUM i landspokalfinalen, men tabte ganske vist 1 - 2 til Esbjerg.

Indvielsen d. 4 juni 1967

Den 28. marts 1967 kunne man holde rejsegilde og på 50årsdagen for klubbens stiftelse, den 4. juni 1967, blev det nye anlæg bag Højstrupskolen indviet.

Der kan næppe herske tvivl om, at klubben har betydet meget for utrolig mange mennesker. Adskillige ved i hvert fald at fortælle, at havde det ikke været for KFUM, kunne de nemt have risikeret at komme ud i noget skidt. Man bør vel også fremhæve, at ungdomsarbejdet lige siden klubbens oprettelse har haft og stadig har en meget stor betydning.

KFUM år 2000

Højstrup og militæret

I årene før 2. verdenskrig havde Forsvaret i tankerne at flytte kasernen væk fra Sdr. Boulevard. Derfor indledte man forhandlinger med Odense kommune, der var villig til at stille jord til rådighed. Kommunen købte jord op i Bolbro/Højstrupkvarteret. Det gik bl.a. ud over "Lille Højstrup" og "Svennekærgård". 2. Verdenskrig satte imidlertid en stopper for udflytningen, og efter krigen skrinlagde man alle flytteplaner for i stedet at modernisere kasernen. Derimod anvendte man - fra 1951 - arealet i Højstrup til øvelsesområde.

I 1959 overtog staten både kaserne og øvelsesområde for knap 4 mill. kr. og dermed endte et hundredårigt "forsvarssamarbejde" - undertiden knapt så gnidningsløst - mellem kommune og stat.

Hvad beboerne i Højstrup i 1951 sagde til øvelsespladsen, melder historien intet om; til gengæld opstod der visse problemer midt i firserne, da Schlüter-regeringen fik den ide at anbringe Hawk-missiler i Højstrup. Befolkningen protesterede; der blev afleveret mere end 6000 protestunderskrifter til Odense kommune, og den 6. august 1985 - 40års - dagen for Hiroshima-bomben - foranstaltede man en "die-in" på Flakhaven, hvor deltagerne forestillede dræbte civile.

Missilerne og Schlüter-regeringen viste sig at være de stærkeste; i hvert fald blev Hawk-batterierne opstillet på øvelsespladsen i Højstrup i 1987.

Det må retfærdigvis anføres, at i takt med afspændingen og den kolde krigs ophør er også beboernes protester ophørt, selv om Hawk-batterierne er der lidt endnu. Det er nemlig meningen, at de skal flyttes og øvelsesarealet overtages af Hjemmeværnet.

En rundtur i området med kaptajn O. V. Pedersen som inspirerende og vidende guide kunne i øvrigt afsløre, at Forsvaret har lagt et stort arbejde i at bevare øvelsespladsen som et meget naturskønt sted.

Militærarealet år 2000, "Punkt 36"

Højstrupskolen

Efterhånden som bydelen Højstrup blev befolket, opstod behovet for en skole mere, idet den daværende Bolbro skole slet ikke kunne klare tilgangen og var stærkt overbelastet.

Det var oprindeligt planen, at skoleudvidelsen skulle have ligget på Provstegaardens jord, men bydelen udviklede sig mere mod nordvest end mod nordøst, så den plan blev opgivet. At det så senere viste sig, at det alligevel blev nødvendigt med Provstegaardskolen, er en helt anden historie.

Overbelastningen på Bolbro skole var temmelig katastrofal; skolen var beregnet til ca. 1100 elever, og der var over 1800, så det hastede med et nybyggeri. Militæret afgav en del af sit øvelsesareal til skolevæsenet, og så kunne man gå i gang. Det blev overladt Odense-arkitekten Jørgen Stærmose at tegne den nye skole, og det gjorde han ud fra grundtanken om, at en skole ikke må virke skræmmende og overvældende på brugerne. Han gav selv i forbindelse med indvielsen af Højstrupskolen udtryk for sine tanker i et interview i Fyens Stiftstidende:
"Når børnene kommer hjemme fra de små stuer, eventuelt fra et villahjem, hvor de har haft deres første opvækst, må de ikke møde skolen som en vældig og truende kolos, der truer med at knuge dem... Skolen skal ikke være en kæmpefabrik, der af børnene anses for noget nyt og stort og forfærdeligt. Der må være råd til, at de føler noget hjemligt ved skolen."

Rejsegilde år 1956

Byggeriet blev påbegyndt i sommeren 1955, og allerede den 20. august 1956 kunne første etape tages i brug af 650 elever. Da var skolen dog langt fra færdig; den officielle indvielse fandt sted den 11. oktober 1958. Undervejs måtte skolevæsenet også slås med en budgetoverskridelse på mere end 1½ million kroner, så den endelige regning kom til at lyde på 6.7 millioner.

I takt med udviklingen i området steg elevtallet og nåede allerede i 1960 sit højdepunkt med over 1500 elever. Først da

Provstegaardskolen kom i gang i 1967, blev Højstrupskolen aflastet.

Da Bolbro skole i 1989 blev nedlagt, blev de fleste af skolens elever og nogle af lærerne flyttet over til Højstrupskolen, der alligevel siden 1985 havde fungeret som overbygningsskole.

I 1990 blev skolen udvidet med en fritidsordning, og senere - i 1993 - åbnedes en fritidsklub for de 10-14-årige i midlertidige lokaler. I september 1994 flyttede fritidsklubben så til nye lokaler i den tidligere varmecentral.

Da Højstrupskolen blev bygget, var den en af landets mest moderne skoler både med hensyn til bygninger og pædagogik. F.eks. fik man eksperimenterende værksteder, bl.a. en smedje - ud over de mere traditionelle som sløjdsal og skolekøkken. De tanker, arkitekten Jørgen Stærmose gjorde sig dengang, pegede således frem mod vore dages skolebyggeri og -tanker, så man kan konstatere, at Højstrupskolen, der i 1996 kunne fejre 40-års jubilæum, på mange måder var forud for sin tid.

Højstrupskolen år 1972

Barn i området

Peter Karlsen fortæller lidt generelt om, hvordan det var at være barn i området.
Oprindelig er jeg ikke Bolbrodreng. Jeg er født i Åløkkekvarteret og gik de første 5 år af min skoletid i Åløkkeskolen. Derefter blev det til 4 år på Bolbro skole. Det var i 1945-46. Bolbro skole var en typisk folkeskole i 40- og 50'erne - med hård disciplin, men også et sted, hvor man lærte noget.

De fleste af os var arbejderbørn, men der var også mange børn, der kom fra børnehjemmet, som lå der, hvor der nu er pædagogseminarium. Det var ikke altid, at børnene derfra blev behandlet lige godt, hverken i skolen eller på børnehjemmet. Dengang var der meget jord til hjemmet; der var både landbrug og gartneri, som børnene passede efter skoletid, selvfølgelig sammen med voksne.

Efter jeg var begyndt i Bolbro skole, opholdt jeg mig mest i Bolbro i fritiden. Vi var mange, der spillede fodbold i KFUM, som dengang lå på Kløvermosevej. Vi tilbragte stort set al vores fritid i klubben - den har vist reddet mange drenge fra at komme i dårligt selskab.

Det Højstrup, som vi kender i dag, var overhovedet ikke bygget i min barndom. Det meste af området blev brugt af børnehjemmet og landbrugsskolen og var en yndet legeplads.

Livet dengang var anderledes: familier havde bedre tid til hinanden. Som regel var der en mor hjemme til at sende os i skole og modtage os, når vi kom hjem. Børnehaver var ikke særlig udbredt på den tid. Fjernsyn og tildels radio var ikke almindeligt, for fjernsyn var der kun enkelte, der havde, og det betød bl.a., at vi børn måtte beskæftige os selv. Det var ikke så dårligt. Jeg mener, at børn legede mere dengang end nu. Det var i hvert fald på en anden måde. Der var altid liv i gaden - og der var altid nogen, vi kunne lege med. Som følge deraf fik vi lært at fungere i et fællesskab, og det er jo en god evne at have med sig.
At det forholdt sig sådan, kan man læse mere om i følgende samtale mellem Frits og Peter.

Om vilkår som barn og ung i Højstrup

At være barn under krigen betød jo, at man gik med en frygt i livet. Selv om man måske ikke helt forstod, så var der forhold, som kom ganske tæt på ens egen tilværelse. F.eks. blev Bolbro skole beslaglagt af tyskerne, og eleverne måtte flytte til Marie Jørgensens skole inde på Skulkenborg. Efter krigen blev Bolbro skole også anvendt til indkvartering af tyske flygtninge og soldater, indtil de havde mulighed for at komme hjem.

Dengang var det sådan, at man i 5. klasse skulle til en optagelsesprøve. Hvis den gik godt, kunne man gå i mellemskole; det hed 1., 2. og 3. mellem. Tog man et år mere, ville man så efter 9 års skolegang have en realeksamen.

Mange kom i lære som 14-årige, og det betød, at de ofte var udlært som 18-19-årig. En svendeløn i 1955 var 165 kr. om ugen. Var man på understøttelse, kunne man få 65 kr. om ugen. Selvfølgelig var der også nogle ganske andre priser på varer, men det var nu ofte en ringe løn. F. eks. kostede en toværelses lejlighed i Stjerneparken 200 kr. pr. måned.

Det var ikke almindeligt, at børn fik lommepenge. Man kunne til gengæld nok lettere end i dag få sig en tjans, hvor man kunne tjene en skilling. F. eks. var der jo en købmand på næsten hvert gadehjørne. Peter har været svajer ved en købmand og tjente ca. 5 kr. om ugen. "Jeg skulle bl.a. bære ølkasser med 50 øl i hver. Det var vel at mærke trækasser. Det var hårdt arbejde, og jeg kan huske "en stor, halvfed madam", som boede på 3. sal. Jeg knoklede op med de pokkers kasser, og hun kunne slet ikke lette sig og hjælpe mig - bare lidt. Hende var jeg træt af! Jeg kom også engang til at vælte med en kasse; den udgift måtte jeg sgu betale af egen lomme - købmanden ville have dækket sin udgift."

For 2 øre kunne man købe en skolemælk, og hos mange bagere kunne man få de tørre kanter fra brunsvigerne. Det var nok lettere at tigge sig til lidt hist og her dengang.

Frits husker, at han som 12-13-årig var bydreng hos "Slagter Højstrup" (Svend Pedersen, som var søn fra Højstrupgård):

"En gang om ugen hentede jeg savsmuld til hans røgeovn. Jeg kørte på en tohjulet budcykel. Dengang cyklede jeg fra viadukten ved Middelfartvej, ned ad Niels Hemmingsensvej, som i dag hedder Møllemarksvej og videre ad Snapindvej, som i dag er Stadionvej. Resten af vejen op til Højstrupgård var kun marker og markveje. Højstrupvej eksisterede slet ikke, og mellem skolen og Højstrupgård var der kun hjulspor gennem en frugtplantage. Enkelte træer fra frugtplantagen står i øvrigt endnu.

Det var hårdt arbejde at knokle gennem hjulsporene med læs på cyklen. Under krigen kunne vi ikke få gummi til cykeldæk, så vi cyklede på sejlgarnsdæk. Det var dæk på tykkelse med almindelige cykeldæk, men altså lavet af sejlgarn i stedet for gummi. De var selvfølgelig ikke så eftergivende som gummidæk, men egentlig gode nok at køre på. Mange gange forsøgte vi også at lappe på gummidækkene med gamle dækrester, og det var faktisk værre, for det gav nogle gevaldige bump, hver gang man kørte på en lapning. Når der var noget at køre med, kunne jeg måske tjene 2 - 3 kr. om ugen."

Frits og Peter husker også, at trods de barske vilkår fik man faktisk ofte to retter mad hver dag. Man havde ikke fryser, men brugte meget at sylte og henkoge, og kødet blev lagt i saltlage. Man forstod at udnytte maden. Ofte stod menuen på frugtgrød, byggrød, klatkager, kold kærnemælkssuppe, roesuppe osv. Kolonihaverne reddede mange under krigen og også, at man på slagterierne kunne hente revelsben, så man kunne skære kødet fra og koge suppe på benene.

Man lavede ofte mad i høkassen. Høkassen bestod - som navnet siger - af en trækasse med hø i, og maden kogte færdig i høkassen på samme vis, som man fortsat bruger i dag: at sætte risengrøden under en dyne.

Mange havde også en gris gående i baghaven. Det er ulovligt i dag, og Frits og Peter er enige om, at det er godt. Peter husker, at deres have stødte op til en hestestald, hvor det vrimlede med rotter og mus. Han husker, at man havde zinkkasser til affald, og at rotterne hver morgen sad på kanten af kasserne og slikkede dug. Mange mennesker boede i ejendomme med fælles lokum i gården, og uanset tidspunktet på dagen - men særlig i aften- og morgentimerne - var de to knægte hunderædde for at møde en rotte på deres vej til potten.
Og det kan man vel næppe fortænke dem i.

Nej, det kan man ikke, og Villy kan nikke genkendende til mange af Frits' og Peters erindringer. Han supplerer med egne oplevelser, der går mere end 50 år tilbage i tiden.

For 50 år siden

"Jeg er født og opvokset på Niels Hemmingsensvej, som vi kalder Møllemarksvej i dag. Det var en markvej, og der var ofte godt og grundig pløret, fordi børnehjemmets kreaturer græssede der, hvor nu cykelbanen og bowlinghallen ligger, men det var hyggeligt nok, at kreaturerne var der.

Det var også fint nok, at børnehjemmet var der, for så var der en hel del drenge, som vi snakkede meget med. Vi grinede tit af, at drengene viste os årstiderne: Når de fik korte bukser på, så var det sommer, og når de fik lange bukser på igen, var det vinter.

Vi børn havde jo også bander, og jeg var med i "Højstrupbanden". Der var også dem fra Ole Worms Gade - de var virkelig nogle rødder - og så var der dem fra Stadionvej og Gotersvej, så der skete da noget dengang. Vores største problem var, når vi skulle i børnehaven, som lå på Dybdevej oppe hos Marie, for så fik vi altid tæsk af de andre bander. - Bander er ikke noget nyt fænomen, men vi lavede ikke vold; det var mere noget med et par på hovedet. Vi har jo kun været 10 - 12 år gamle.

Flere af os hentede i øvrigt også skummetmælk på Højstrupgård. Det var mere blåt end hvidt og blev kaldt "skvutmælk".

Da Husmandsskolen blev bombet, og tyskerne forlod den, var vi drenge oppe og stjæle våben. De var selvfølgelig ubrugelige, for der var jo brand, så skæfterne var væk, men vi kunne lege med dem. Der var også mange, der hentede camouflagenet af ståltråd og benyttede dem til at bygge hønsegårde af.

Da Odinstårnet blev saboteret, var der masser af slik og ting og sager oppe fra cafeen, som havde været i tårnet. - Det var en tragisk hændelse, at det blev sprængt, frygtelig ærgerligt, og det har jo sin helt egen historie, men sådan tænkte vi ikke dengang. Det var 177 meter højt og lå på Bolbro Bakke, som er 36 meter høj. Tårnet kunne have været en kæmpe turistattraktion og en super antennemast, hvis det ikke lige var, fordi

det blev sprængt under krigen. Odinstårnet blev bygget af stålrørene fra sænkekasserne fra den gamle Lillebæltsbro, og 70 meter over havoverfladen lå platformen, hvor der var restaurant. Det blev åbnet d. 29. maj 1935, og i 1939 blev tårnet besøgt af 77059 personer, hvilket blev rekord i dets levetid. Da det blev sprængt i 1944, blev resterne af det genbrugt, bl.a. til sparekomfurer, vaskebeholdere, hestesko og maskindele.

Det tog to måneder at klare oprydningen - og det på trods af at vi unger hjalp godt til! Vi brugte meget af vores tid på at undersøge og lege på området, hvor vi fandt mange spændende ting, der var blevet efterladt.

Vi var arbejderbørn, og det var ikke altid, vi fik den mad, vi kunne lide, så vi gik ind på "Samaritanen" i Claus Bergs Gade og fik gratis mad sammen med de arbejdsløse. Det var en helt utrolig hygge og hjertevarme, man mødte blandt den mangfoldighed af mennesker, som kom der. Jeg nød at komme derind, det var et godt sted.

Bolbro Mølle var også et flot syn på Sigurd Rings Vej, men den blev desværre revet ned allerede før krigen på grund af gadeomlægningen af Rismarksvej. Jeg husker ganske vist ikke så meget om møllen, for jeg har jo ikke været mere end 4 - 5 år på det tidspunkt.

Af seværdigheder kom så senere Friluftsbadet og Odense Stadion, men de har deres helt egen historie. Jeg kan dog fortælle, at Stadion bl.a. blev brugt til undervisning af børn under krigen, da tyskerne beslaglagde skolen. Den gamle skole på Rømersvej måtte også i brug igen. Den var på det tidspunkt beboet af en skolelærer, som hed Clausen, så han havde det nemt. Han underviste simpelthen i sit eget hjem".

Ideen med, at man har sin arbejdsplads i sit eget hjem, er altså

ikke ny, selv om vore dages lærere nok ville takke pænt nej til tanken. Imidlertid er der ingen, der ved, hvad fremtiden kunne finde på at bringe af kreative ideer.

Villy's far (th.), år 1935

Efterord

Boligforeningens to første afdelinger lå netop i den del af Bolbrokvarteret, som kaldtes Højstrup. Ældre beboere kan huske, hvordan det var at flytte ud, hvor kragerne vender!

Højstrup er et godt eksempel på en bydel, der var indrettet på at skulle opfylde nogle ganske bestemte samfundskrav, som var fremherskende lige efter krigen. Der skulle være gode og sunde boliger til at danne rammen om kernefamilien, der bestod af en udearbejdende far, en hjemmegående husmor - måske med et halvdagsjob - og 2 (skolesøgende) børn.

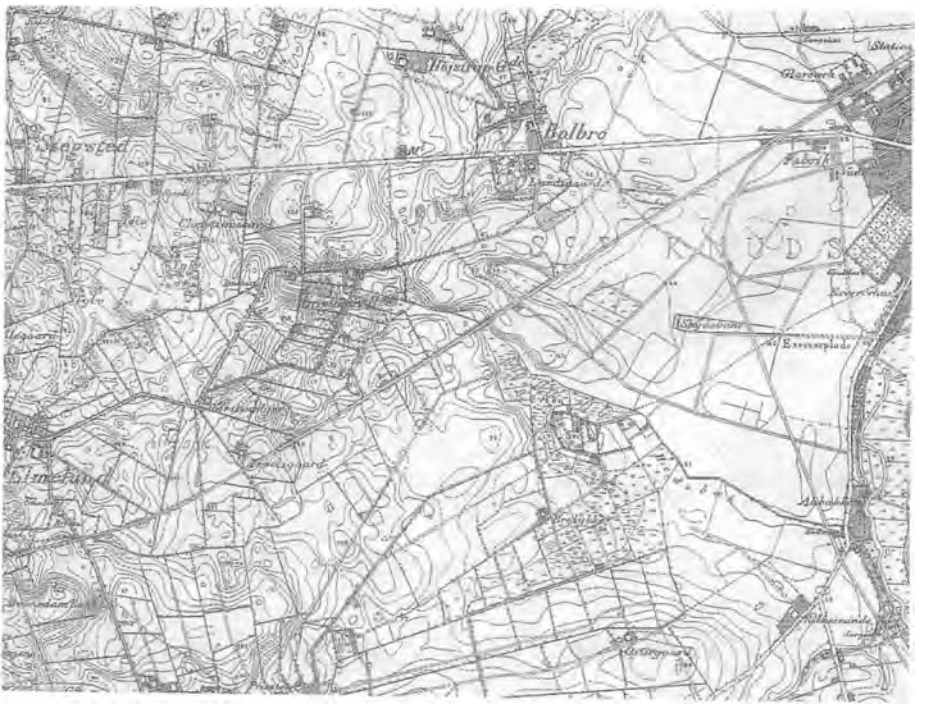
Derfor fik den nye bydel en række små butikker, en skole og andre faciliteter, der dækkede de daglige behov.

Samfundsændringer sker for det meste glidende og umærkeligt, og når man endelig bemærker det, er processen nået så langt, at man lidt fortabt kigger tilbage på "de gode, gamle dage".

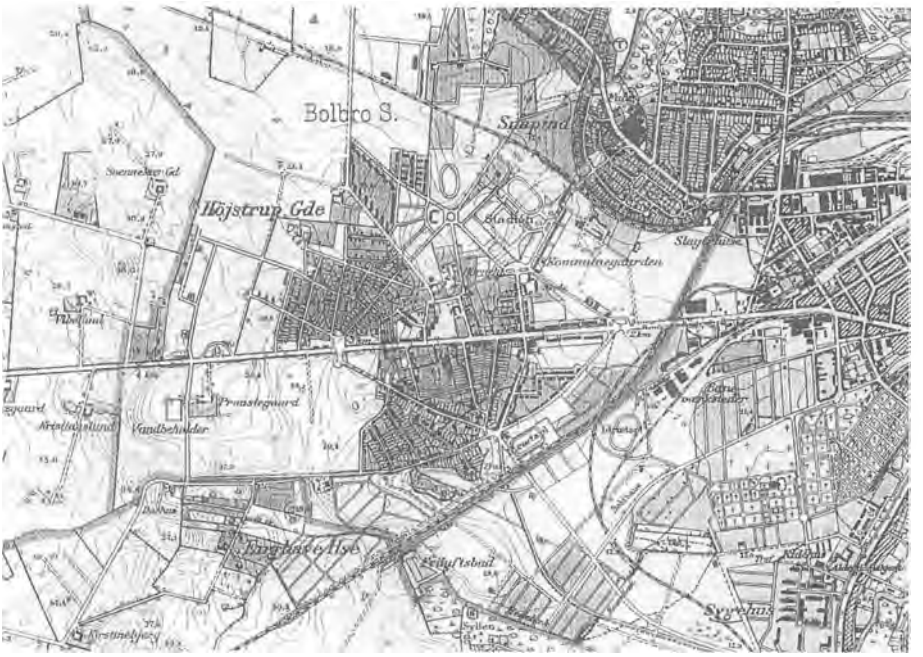
I dag er beboersammensætningen en anden og det traditionelle familiemønster på retur. En del af de små forretninger i nærområdet er lukket, mens andre og større er åbnet.

Til gengæld er der opstået en række nye aktiviteter, som peger frem mod fritidssamfundet. Højstrup har vist evne og fleksibilitet til at kunne tilpasse sig nye udfordringer.
Højstrup er blevet en integreret del af det store bysamfund Odense, og det er just historien.

Udsnit af målebordsblad 1883 - 1890

Udsnit af målebordsblad 1939, rettet 1954

Kort 2000

Bidragydere

Elisabeth Andersen
Villy Andersen
Daniel Hansen
Bettina Hoffmann
Peter Karlsen
Frits Knoth
Ester Madsen
Inge Nielsen
Søren Winther Johannsen (red.)

Endvidere tak til de mange institutioner og enkeltpersoner, som har hjulpet os.
Ingen nævnt, ingen glemt.

Litteraturliste

Andelsboligforeningen Højstrup: 40 år er jo ingen Højstrup alder, 40 års jubilæumsskrift, s.n., Odense, 1997

Berthelsen, Anders W.: Bolbrobogen, Forlaget Skulkenborg, Odense, 1994

Bæksted, Anders (udg.): Guder og helte i Norden, Politikens Forlag, København, 1978

Hansen, Ib Vagn: Fra Th. Ellegaard til Palle Lykke - Fynsk cyklesport gennem 75 år, udg. på foranledning af Fyns Bicycle Club, Fyns Cykle Ring, Odense Cyklebane Klub, s.n., Odense, s.a.

Gjellerup, Karl (overs.): Den ældre Eddas gudesange, Thaning & Appel, København, 1973

Hansen, J. J.: Større danske landbrug, Forlaget Alex. Kappel & V. Richter Friis, København, 1939

Jespersen, J.: Danske Gaarde, s.n. Aarhus, 1927

KFUMs Boldklub Odense, 1917-1967: 50 års jubilæumsskrift, s.n., Odense, 1967

La Cour, J. C. B.: Danske Gaarde, "Danske Gaarde"s forlag, Aarhus, 1907

Lien, Synnøve & Meldgaard, Kirsten: Danske heltesagn, Dansklærerforeningen, København, 1994

Lund, Eva: Beboere i det gamle Bolbro, Odense, s.n., 1990

Møller, Per Grau & Porsmose, Erland: Odense bys historie: Byen vokser, Odense kommune, i kommission hos Odense Universitetsforlag, Odense, 1988

Nielsen, Ingvard (udg.): Nordiske Gude- og Kæmpesagn, Gyldendal, København, 1942

Olrik, Jørgen (overs.): Saxos Danmarkskrønike, Gyldendal, København, 1970

Ramschou, Thorkild: Politikens Danmarkshistorie, bind 2, Politikens forlag, København 1976.

Thomsen, Jørgen: Odense som garnisonsby, fra Odensebogen 1992, udgivet af Byhistorisk Udvalg i kommission hos Odense Universitetsforlag, Odense, 1992

Trap, J. P.: Statistisk-topographisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark, 2. udg., forlagt af Forlagsbureauet i København, 1873.

Trap, J. P.: Kongeriget Danmark, 3. udg., G. E. C. Gad, København, 1899

Fotos

Forsideillustration: Privatfotos
Side 6: Andelsboligforeningen Højstrup, 1951, Stadsarkivet
Side 8: Højstrupgårde, 1900-1915?, Stadsarkivet
Side 11: Svennekærgård, 19??, privatfotos, stillet til rådighed af fru Dannevang, tidl. Svennekærgård
Side 13: Luftfoto, Højstrup 2000, © Billedværkstedet
Side 16: Rismarksvej, Højstruplund, 1959, Stadsarkivet
Side 35: Vermundsvej 1949, privatfotos
Side 42: "Den lille By", 2000, privatfoto
Side 44: Bytorvet i Højstrup, 2000, privatfoto
Side 46: Tæppe Carlsens forretning på Rismarksvej, 1959, Stadsarkivet
Side 46: Tæppe Carlsens forretning, 2000, privatfoto
Side 49: Odense Idrætspark, 1999, privatfoto
Side 50: Cykelbanen, 2000, privatfoto
Side 51: KFUM, det første spadestik, 1966, Stadsarkivet
Side 52: KFUM, indvielsen, 1967, Stadsarkivet
Side 53: KFUM, 2000, privatfoto
Side 55: Punkt 36, Galgebakken, 2000, privatfoto
Side 57: Rejsegilde på Højstrupskolen, 1956, Stadsarkivet
Side 57: Højstrupskolen, 1972, privatfoto
Side 64: Privatfoto, 1935

Kort:
Side 66: Udsnit af målebordsblad 1883 - 1890, gengivet med tilladelse fra Kort- og Matrikelstyrelsen
Side 67: Udsnit af målebordsblad 1939, rettet 1954, gengivet med tilladelse fra Kort- og Matrikelstyrelsen
Side 68: Kort 2000, gengivet med tilladelse fra Miljø- og Teknikforvaltningen, Odense.

Til egne notater

Udgivet af studiekreds
under byudvalgsarbejdet i Højstrup, år 2000

Oplag
2000 eksemplarer

Produktion og tryk
H.O. Tryk - Odense

Copyright
Boligforeningen Højstrup

Saxovej
Middelfa
Skjoldsvej
Regner Lo
Snorresvej
Rism
Uffesvej